

Madrid 9. listopadu 1982

Tisková zpráva o vytvoření Mezinárodní helsinské federace pro lidská práva*

Madrid 9. listopadu 1982. – Občané osmi zemí, které podepsaly helsinskou dohodu, dnes oznámili, že národní výbory Rakouska, Belgie, Kanady, Francie, Nizozemska, Norska, Švédska a Spojených států vytvořily Mezinárodní helsinskou federaci pro lidská práva.

Na tiskové konferenci v Madridu při příležitosti konání následné konference KBSE zveřejnila Mezinárodní helsinská federace dvě zprávy: Porušování helsinské dohody a Političtí vězňové v Polsku.

Mluvčí federace vyžadovali, aby občané věznění za to, že monitorovali dodržování helsinských ujednání, byli propuštěni a aby jim byla umožněna další činnost.

„Jedním ze základních principů helsinské dohody je právo jednotlivce znát svá práva a jednat v souladu s nimi. Pronásledování členů helsinských výborů ve východní Evropě je zřejmým porušením této dohody.“

Mezinárodní helsinská federace vyzvala vlády, aby se připojily k nátlaku na představitele východoevropských států s požadavkem ulehčit situaci občanů východní Evropy, kteří požadují realizaci helsinské dohody.

„Podepsáním dohody se představitelé neutrálních a západních zemí morálně zavázali pomáhat a chránit ty, kteří se řídí zásadami Závěrečného aktu.“

Mluvčí federace žádali, aby se Sovětskému svazu dalo jasně najevo, že k dosažení pozitivních výsledků madridské konference KBSE je nutné, aby všechny země projevily ochotu dodržovat všechny aspekty jimi podepsaných dohod.

* Otištěno ve zprávě o konferenci konané v Bellagiu 6.-10. září 1982, *Report. International Citizens Helsinki Watch Conference.*

„Mír je nejvyšším cílem mezinárodní spolupráce,“ řekl mluvčí. „Je ale nerealistické věřit, že můžeme zajistit trvalý mír a odzbrojení, jsou-li pošlapávána lidská práva. Základním důvodem pro závody ve zbrojení je nedostatek vzájemné důvěry, ale důvěra není možná, dokud je občanům upírána svoboda slova a právo kontrolovat činnost svých vlád.“

Mezinárodní helsinská federace doufá ve vytvoření občanských výborů ve všech 35 zemích, které v roce 1975 podepsaly Závěrečný akt z Helsink, a vytyčuje následující cíle:

- 1) požadovat pokračování helsinského procesu;
- 2) trvat na tom, že mír, lidská práva a ekonomická spolupráce jsou nedělitelné, jak je to stanoveno v helsinské dohodě z roku 1975;
- 3) podporovat stanovisko, že ochrana lidských práv je nezbytná pro mír, stejně jako je mír nezbytný pro lidská práva;
- 4) prosazovat právo aktivistů za mír a odzbrojení vyjadřovat svá stanoviska bez perzekucí a svobodně komunikovat s občany jiných zemí;
- 5) zejména požadovat, aby byli občané sledující dodržování helsinské dohody propuštěni z vězení, pokud má helsinský proces nadále smysluplně pokračovat.

Zpráva Porušování helsinských dohod označuje za jejich největší porušovatele Polsko a Sovětský svaz. Od přerušení březnového jednání v Madridu stupňují Polsko a Sovětský svaz represivní opatření proti občanským helsinským skupinám. Zpráva také popisuje porušování lidských práv v Československu, Rumunsku, Turecku, Maďarsku, Jugoslávii a východním Německu. Ve všech těchto zemích je systematicky porušováno ustanovení Závěrečného aktu o dodržování lidských práv a podpoře volného pohybu informací i lidí. Občané, kteří v těchto zemích zveřejňují případy porušování helsinských dohod, jsou vězněni a emigrace je výrazně omezována.

I když se ve Spojených státech a západní Evropě právo jedince znát svá práva a jednat v souladu s nimi v podstatě dodržuje, přesto zpráva poukazuje na oblasti, kde dochází k jeho porušování: ve Spojených státech jde o zacházení s uprchlíky, zejména s Haitany, kteří žádají o politický azyl; v zemích západní Evropy se to týká menšin a „gastarbeitřů“.

Značné znepokojení je třeba vyjádřit v souvislosti s takzva-

ným zákonem proti příživnictví, který přijal polský parlament. Zákon umožňuje polským úřadům umísťovat nezaměstnané a nepřizpůsobivé Poláky do pracovních táborů podobným způsobem jako v SSSR a Československu [!].

V New Yorku působící Výbor na podporu Solidarity připravil pro Mezinárodní helsinskou federaci dokument Političtí vězňové v Polsku. Je to seznam 349 polských občanů, kteří byli od 12. prosince 1982 souzeni a odsouzeni civilními a vojenskými tribunály podle vojenského práva. Výbor na podporu Solidarity odhaduje, že k odnětí svobody v rozmezí tří měsíců až devíti let bylo odsouzeno na 30 000 Poláků a že nejméně 10 000 je nyní ve výkonu trestu nebo čeká na soud.

Mezinárodní helsinská federace pro lidská práva byla založena v Itálii v září roku 1982 občany osmnácti signatářských zemí helsinské dohody s pracovním názvem Mezinárodní helsinský výbor pro lidská práva. Sjednocuje do federace helsinské výbory osmi západních zemí a v jiných zemích pracuje s lidskoprávními aktivisty, kteří se chystají vytvořit helsinské skupiny tam, kde doposud neexistují. Jako poradci působí zástupci východoevropských skupin a západní zástupce moskevské helsinské skupiny, průkopnického sdružení nedávno donuceného ukončit svou činnost, jež se stalo v jiných zemích vzorem pro občanské skupiny monitorující dodržování helsinských dohod.

V Madridu byly jednotlivé skupiny zastoupeny takto:

- Stein Ivar Aarsaether, norský helsinský výbor
- Pierre Emmanuel, pařížský výbor pro dodržování helsinského Závěrečného aktu
- Lennart Groll a Gerald Nagler, švédský helsinský výbor pro lidská práva
- Jeri Laberová, americký výbor Helsinki Watch
- Jana Stárková, rakouský helsinský výbor
- Arie Bloed, helsinský výbor, nizozemská větev Mezinárodní komise výbor právníků

Součástí Mezinárodní helsinské federace je také kanadská skupina Helsinki Watch a belgická liga pro lidská práva.